

неозначеності в німецькій та українській мовах виявляються спільні риси в неспоріднених генеалогічно мовах.

Усі нюанси вираження означеності та неозначеності в німецькій та українській мовах слід враховувати при перекладі з однієї мови на іншу з метою передачі відтінків лексичного й граматичного значення мови, що перекладається.

Література

Безпояско О. К. Граматика української мови. Морфологія: Підручник / О. К. Безпояско, К. Г. Городенська, В. М. Русанівський. – К.: Либідь, 1993. – 336 с. Гуренко Л. И. Неопределенный артикль – маркер единичной расчлененности значения существительного под влиянием контекста // АКД. – Одесса, 1978. – 203 с. Доленко М. Т. Сучасна українська мова. М. Т. Доленко, І. І. Пацюк, А. Г. Кашук. – К.: Вища шк., 1987. – 351 с. Жовтобрюх М. А. Українська літературна мова. – К.: Наук. шк., 1984. – 255 с. Трубецкой Н. С. Отношение между определяемым, определением и определенностью // Трубецкой Н. С. Избранные труды по филологии. – М., 1987. – С. 37-43.

УДК 81'373.612.2

СТАРЧЕНКО О.А.

(Горлівський інститут іноземних мов ДВНЗ
«Донбаський державний педагогічний університет»)

ЗАПОЗИЧЕННЯ ЯК СПОСІБ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ НОМІНАЦІЇ В ТЕРМІНОЛОГІЇ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ Й ВИБОРЧИХ ПРОЦЕДУР АНГЛІЙСЬКОЇ ТА РОСІЙСЬКОЇ МОВ

У статті розглядаються механізми поповнення термінології виборчого процесу й виборчих процедур англійської та російської мов за рахунок запозичень різних типів, з'ясовується роль автохтонних та іноземних елементів, у тому числі латинського та грецького походження, в утворенні термінологічних одиниць досліджуваної термінології в англійській та російській мовах.

Ключові слова: запозичення, інтернаціоналізм, оригінальні запозичення, терміни-гібриди, терміни кальки.

Старченко Е.А. Заимствование как способ терминологической номинации в терминологии избирательного процесса и избирательных процедур в английском и русском языках. В статье рассматриваются механизмы пополнения терминологии избирательного процесса и избирательных процедур английского и русского языков за счет заимствований разных типов, выясняется роль автохтонных и иноязычных элементов, в том числе латинского и греческого происхождения, в образовании терминологических единиц исследуемой терминологии в английском и русском языках.

Ключевые слова: заимствование, интернационализм, оригинальные заимствования, термины-гибриды, термины-кальки.

Starchenko O.A. Linguistic Borrowings as a Means of Terminological Nomination in the Terminology of Electoral Process and Electoral Procedures. The article covers the mechanisms of enriching the terminology of electoral process and electoral procedures of the English and Russian languages due to linguistic borrowings of different types and nature; the article is an attempt to define the role of autochthonic and alien elements, including those of Latin and Greek origin, in formation of terminological units of the terminology under analysis in the English and Russian languages.

Keywords: borrowing, internationalism, original borrowings, hybrid-terms, calque-terms.

Актуальність обраної теми визначається як загальною спрямованістю сучасних термінологічних досліджень в українському мовознавстві на вивчення термінологій окремих мов, так і недостатньою вивченістю термінології виборчого процесу й виборчих процедур (ТЛВП) в англійській та російській мовах зокрема. Окремі референції до аналізованого нами лексичного масиву мали місце в роботах Ю. А. Зацного, Т. Б. Крючкової, Ю. В. Шувалової [Зацний 1999; Крючкова 1989; Шувалова 1989] та інших учених у процесі дослідження політичного номінативного простору вказаних мов взагалі та у вивченні особливостей їхньої політичної фразеології зокрема, однак номінативний простір, що вербалізує логіко-поняттєвий апарат виборчого права, тобто ТЛВП, ще не виступав самостійним **об'єктом** всебічного та системного аналізу, що саме і визначає **новизну** нашого дослідження.

Мета нашого дослідження полягає у вивченні ролі запозичення в утворенні термінологічних одиниць ТЛВП в російській та англійській мовах; поставлена мета передбачає розв'язання таких **завдань**: 1) встановлення причин появи запозичень в ТЛВП обох мов, 2) визначення типів запозичень в ТЛВП АМ та РМ відповідно до характеру

запозиченого матеріалу, 3) з'ясування ступеня продуктивності запозичення як способу термінотворення в англійській та російській мовах.

Науковці стверджують, що особливим типом термінологічної номінації, за якої в актах термінотворення використовуються морфемні, семантичні, лексичні та синтаксичні ресурси іншої мови, є запозичення.

Традиційно під запозиченням розуміють як елемент чужої мови (слово, морфему, синтаксичну конструкцію тощо), перенесений з однієї мови в іншу внаслідок мовних контактів, так і сам процес переходу елементів однієї мови в іншу [Ярцева 1990, с. 158].

Продуктивність запозичення в процесі термінотворення зумовлюється тим фактом, що запозичений термін позбавлений асоціацій та конотацій, неминуче пов'язаних з автохтонними термінологічними одиницями, а отже, наближається до вимог однозначності та стилістичної нейтральності, якими має характеризуватися ідеальний термін.

З'ясовуючи причини появи запозичень у тій чи іншій мові, мовознавці, серед яких Н. С. Валгіна, С. В. Гриньов, Т. А. Журавльова, Л. П. Крисін та інші, наголошують на визначальній ролі в цьому екстралінгвістичних та власне лінгвістичних чинників [Валгіна 2001; Гринев 1982; Журавлева 1998; Крысин 2004 та ін.]. До перших С. В. Гриньов, наприклад, відносить такі: 1) культурний вплив одного народу на інший; 2) наявність усних та письмових контактів країн із різними мовами; 3) підвищення інтересу до вивчення тієї чи іншої мови; 4) авторитетність мови-джерела (що іноді зумовлює запозичення багатьма мовами з однієї та до появи інтернаціоналізмів; 5) історично обумовлене захоплення певних соціальних верств культурою чужої країни та 6) умови мовної культури соціальних верств, що запозичують нове слово [Гринев 1982, с. 112]. Серед власне лінгвістичних чинників С. В. Гриньов виокремлює такі, як: 1) відсутність у рідній мові еквівалентного слова для позначення нового предмета або поняття...; 2) тенденція до використання одного запозиченого слова замість описового звороту; 3) прагнення до підвищення та збереження комунікативної чіткості лексичних одиниць, яке виражається в усуненні полісемії або омонімії в мові-реципієнті; 4) потреба в деталізації відповідного значення, розмежування деяких відтінків змісту на основі віднесення їх до різних слів...; 5) тенденція до експресивності, яка зумовлює появу іншомовних стилістичних синонімів; 6) відсутність можливості утворення дериватів від наявного слова рідної мови, у той час як у запозичених синонімів вони можливі; 7) накопичення в мові-реципієнті однотипних слів, у яких стає можливим виділення одного з подібних елементів: таким чином відбувається запозичення морфем та словотвірних елементів [Гринев 1982, с. 112].

Поділяючи думку С. В. Гриньова, вважаємо, що вказані причини появи запозичень у мові є актуальними й для досліджуваної термінології.

Слід зауважити, що дослідження запозичень ґрунтуються в основному на характері запозиченого матеріалу. Заслуговує на увагу в цьому зв'язку, на нашу думку, типологія запозичень у термінології, запропонована Д. С. Лотте. Термінознавець виокремлює такі типи запозичень: 1) оригінальні запозичення – буквальні запозичення та трансформовані (до перших належать слова, перенесені в певну мову з іншої мови в тому вигляді (у тій формі), у якому вони існують у мові-донорі на момент запозичення; другі передбачають наявність творчого моменту, акту створення фактично нової лексичної одиниці, що виявляється в зміні кореня внаслідок свідомого осмислення або аналогії, зміни афіксів, відкидання, додавання або зміни флексій тощо); 2) терміни, що складаються із запозичуваних або вже запозичених елементів (з іншомовних терміноелементів); 3) перекладні запозичення або кальки; 4) запозичення морфологічних і синтаксичних форм та 5) змішані запозичення або терміни-гібриди – оригінальні та перекладні запозичення в термінологічному словосполученні [Лотте 1982, с. 10–14].

Аналіз термінології виборчого процесу й виборчих процедур (ТЛВП) англійської (АМ) та російської (РМ) мов з метою вивчення в них запозичень унаочнює суттєву кількісну та якісну відмінність запозичених ТО в досліджуваних мовах. Пояснюється це, перш за все, принциповою відмінністю між досліджуваними мовами під кутом зору їхньої значущості та

впливовості на мовній мапі світу. Загальновідомим є факт, що англійська мова на сьогодні є головним донором епохи, через що навіть має назву «сучасної латини» [Валгіна 2001, с. 116]. Її вплив на інші мови світу є вагомим, проте взаємодія з іншими мовами нагадує в основному односпрямований процес, бо запозичення в англійську мову значно поступаються кількісно запозиченням із неї.

Вивчення корпусу запозичень ТЛВП АМ підтверджує той факт, що на сучасному етапі розвитку англійської мови матеріального запозичення термінів до досліджуваної термінології з термінологій-корелятивів інших мов не відбувається, що пояснюється високим рівнем розвитку досліджуваної термінології в АМ завдяки наявності двох варіантів мови (британського та американського), які, відбиваючи різні політичні формації, доповнюють один одного.

Слід зауважити, що всі виявлені нами оригінальні (матеріальні) запозичення у ТЛВП АМ належать до спільного термінофонду АМ (тобто наявні в британському й американському національних варіантах) і увійшли до неї переважно з латинської мови, напр.: *elect* «обирати» (у період староанглійської мови < лат. *electus*, дієприкметника минулого часу *eligere* «to select»), *vote* «голос» (у період староанглійської мови < лат. *votum* «vow, wish»), *congress* «конгрес» (< лат. *congressus* < лат. *congređi* «to come together»), *candidate* «кандидат» (< лат. *candidatus* < лат. *candidatus* «clothed in white» < лат. *candidus* «white»), *referendum* «референдум» (< лат. середній рід *referendus*, герундив *referre* «to refer») тощо; деякі з латинських запозичень увійшли до АМ за посередництва старофранцузької мови, напр.: *constituent* «виборець» (< франц. *constituant*, < старофранц. дієприкметника теперішнього часу *constituer* «to constitute» < лат. *constituere*), *mandate* «мандат» (< старофранц. *mandate* < лат. *mandatum* < *mandatus*, дієприкметника минулого часу *mandare* «to entrust»), *parliament* «парламент» (< середньоангл. «a meeting about national concerns» < старофранц. *parlement* < *parler* «to talk») та за посередництва англо-норманської мови, напр.: *suffrage* «активне виборче право» (< середньоангл. < англо-норм. < середньовічн. лат. *suffragium* < лат. «vote, political support» < *suffragari* «to support with one's vote»), *mayor* «мер» (< середньоангл. *maire* < англо-норм. < лат. *major* «greater»), *president* «президент» (< середньоангл. < англо-норм. < лат. *praesident-*, *praesidens* < дієприкметника теперішнього часу *praesidēre*), *senator* «сенатор» (< середньоангл. *senatour* < англо-норм. *senator* < лат. *senator* < *senatus*) тощо.

Унаслідок тривалої історичної взаємодії мов, зростання ролі культурних, політичних та економічних зв'язків між народами деякі з цих латинських запозичень набули статусу інтернаціоналізмів – слів, що наявні в багатьох мовах з однаковим значенням, проте оформлені за закономірностями цих мов [Селіванова 2010, с. 207]. Серед інтернаціоналізмів досліджуваної термінології можна вказати такі: *party* «партія», *vote* «вотум», *president* «президент», *plebiscite* «плебісцит», *referendum* «референдум», *parliament* «парламент», *senator* «сенатор», *mandate* «мандат» тощо.

Спостереження над корпусом запозичень у ТЛВП АМ засвідчують той факт, що, за винятком кількох ТО, наприклад термінів *plebiscite* «плебісцит» та *referendum* «референдум», більшість запозичень настільки асимілювалися в англійській мові та зазнали такого ступеня пристосування до її системи, що їхнє іншомовне походження не усвідомлюється носіями цієї мови. І це цілком природно, адже ці запозичення отримали своє місце в синтагматиці та парадигматиці мови, беруть активну участь у процесах термінотворення, часто стаючи вершинами словотвірних або синтаксичних терміногнізд, розвивають полісемію, вступають у синонімічні та антонімічні відношення тощо.

Окрім указаних матеріальних запозичень, у ТЛВП АМ можна виокремити гібридні термінологічні номінації, що складаються із запозичених терміноелементів, які сприймаються як такі й до яких переважно належать основи грецького або латинського походження, напр.: *super-*, *mega-*, *pseudo-*, *quasi-* тощо, типові для наукового мовлення загалом, та основ власне англійського походження або запозичених основ, які настільки

адаптувалися в мові, що сприймаються як власні, напр.: *mega-party* «мегапартія», *pseudo-vote* «псевдоголосування», *Super Tuesday* «супервівторок», *quasi-election* «квазівибори» тощо.

Використання терміноелементів латинського та давньогрецького походження при творенні ТО ТЛВП АМ у черговий раз підтверджує думку про те, що семантика терміноелементів, запозичених із класичних мов, реалізується в сучасних мовах немов у «законсервованому» вигляді, адже позбавлені природних умов розвитку греко-латинські мовні елементи стандартизуються та моносемуються, що є дуже важливим для термінології. Більше того, терміноелементи класичних мов не обмежують свої словотворчі можливості та сполучаються з різними частинами мови для творення нових слів. Вивчення запозичень у ТЛВП РМ унаочнює іншу ситуацію, протилежну вищесказаному.

Кінець ХХ століття позначився розпадом Радянського Союзу, а отже, руйнуванням більшості перешкод на шляху спілкування із західним світом та створенням сприятливих умов для розвитку міжнародних зв'язків. Зміна політичних, ідеологічних та економічних орієнтирів змусила нове російське суспільство стати більш відкритим та прихильним до ділових і комунікативних контактів із носіями інших мов. Особливістю «мовного смаку епохи» стала поява значної кількості іншомовних слів [Валгіна 2001, с. 108], зокрема інтернаціоналізмів, що з'явилися внаслідок запозичення нових понять, реалій тощо разом із наявними в мові-донорі найменуваннями за відсутності адекватних найменувань в російській мові. Джерелом більшості з цих запозичень та посередником у міжмовних контактах стала англійська мова. На сьогодні англійська мова та інтернаціональна лексика є тим мовним кодом, без якого неминучий міжнародний обмін інформацією був би значною мірою утрудненим [Валгіна 2001].

Широке вживання іншомовних слів і запозичень, притаманне більшості термінологій російської мови, характеризує й досліджувану ТЛВП РМ. До корпусу іншомовної лексики в досліджуваній термінології РМ входять оригінальні або матеріальні запозичення, терміни-гібриди та кальки.

Перші представлені іншомовними словами різного ступеня засвоєння. Є серед них терміни, які зазнали такого рівня адаптації в мові-реципієнті внаслідок фонетичного та граматичного засвоєння, включення в систему граматичних форм, стабілізації значення, регулярності вживання в мовленні та розвитку словотвірної активності, що їхнє іншомовне походження не відчувається носіями російської мови, напр.: *партия*, *депутат*, *кандидат*, *партийная машина* тощо.

Низка запозичень (в основному це інтернаціоналізми) посідає проміжне положення між повністю засвоєними запозиченнями та незасвоєними іншомовними словами. Це такі загальноновживані терміни, як *мандат* (лат.), *электорат*, *мэр* (лат.), *вотум* (лат.), *референдум* (лат.) тощо.

Деякі запозичення навіть після передачі фонетичними та графічними засобами російської мови, співвіднесення з її граматичними класами та категоріями зберігають сліди свого іншомовного походження у вигляді фонетичних, граматичних, орфографічних та семантичних особливостей, що є чужинними для РМ, а отже, сприймаються як не зовсім звичні для російської мовної свідомості. Прикладами таких запозичень можуть бути як буквальні: *каденция* (лат.), *плебисцит* (лат.), *экзит-пол*, *джерримендеринг*, *праймериз*, *кокус* (лат.), *конвент* (лат.) тощо, так і трансформовані запозичення: *мажоритарная партия*, *плюральная система* (лат.), *императивный мандат* (лат.), *номинационный конвент* (лат.), *электоральная кампания*, *полиномиальный* (грец., лат.), *плюриномиальный* (лат.), *партия-спойлер* тощо.

Терміни *джерримендеринг* (*джерримендеринг*), *праймериз*, *кокус* (у ТЛВП РМ можна було б також певною мірою вважати екзотизмами, бо вони називають поняття політичного ладу іншої країни й не характеризують реалії політичного життя росіян. Утім, ТЛВП РМ (як будь-яка термінологія на відміну від загальноновживаної мови) має забезпечувати вербалізацію усього всесвітнього логіко-поняттєвого апарату виборчих процедур, особливо в умовах глобальної економічної, політичної та культурної інтеграції й уніфікації, отже, вживання

терміна *екзотизми* стосовно термінологічної лексики є, на наш погляд, недоречним. Більше того, ми поділяємо думку Л. П. Крисіна, який зауважує, що для того, щоб вважати той чи інший термін запозиченим певною термінологічною системою, достатньо його регулярного вживання в певній спеціальній галузі, у певному термінологічному полі [Крысин 2004, с. 50].

Окрім моно- та полілексемних термінів, що є цілісними матеріальними запозиченнями, у ТЛВП РМ виявлена велика кількість термінів-гібридів (переважно термінологічних словосполучень), утворених поєднанням іншомовного компонента із власномовним або добре засвоєним іншомовним компонентом. Іншомовний компонент може при цьому виконувати функцію як залежного, так і головного компонента терміносполучення (ТС). Прикладами термінів-гібридів із іншомовним компонентом у функції залежного компонента ТС можуть бути такі ТО: *выборы президента, муниципальные выборы, потенциальный избиратель, резервное место, альтернативные выборы, интерактивное голосование, кумулятивное голосование, униномиальный округ, электоральное поле* тощо; прикладами термінів-гібридів із іншомовним компонентом у функції головного компонента ТС можуть бути такі ТО: *избирательная кампания, избирательный бюллетень, имплементация результатов выборов, реестр избирателей, манипуляция голосами, левый электорат, предвыборный манифест, избирательная стратегия* тощо.

Поза матеріальними запозиченнями слід виділяти ТО, утворені внаслідок буквального перекладу відповідних іншомовних термінів, тобто терміни-кальки. У лінгвістиці вичленовують словотвірні, семантичні, словотвірні-синтаксичні, синтаксичні та фразеологічні кальки [Селіванова 2010, с. 219]. Як підтверджує аналіз досліджуваної термінології, для ТЛВП РМ притаманними є словотвірні, синтаксичні та семантичні кальки.

Під словотвірним калькуванням розуміємо поморфемний переклад іншомовного терміна автохтонними елементами російської мови або засвоєними запозиченнями, напр.: *многомандатный* (< *multi-seat*), *деупартийный* (< *two-party*), *многоокружной* (< *multi-district*) тощо; до семантичного калькування відносимо випадки ускладнення семантичної структури автохтонного або засвоєного запозиченого терміна під впливом іншомовної ТО, напр.: *кампания* (у значенні «виборча кампанія»), *конференция* (у значенні «з'їзд партії з висування кандидатів на виборні посади») тощо; результатом синтаксичного калькування вважаємо появу ТС в українській мові, що є перекладом кожного компонента відповідного іншомовного полілексемного терміна, напр.: *дедовской пункт* (< *grandfather clause*), *твердые деньги* (< *hard money*), *сомнительный штат* (< *doubtful state*), *победитель получает все* (< *winner takes all*), *один человек – один голос* (< *one man – one vote*), *кампания от дверей до дверей* (< *door-to-door campaign*), *абсолютное большинство* (< *absolute majority*), *открытое голосование* (< *open vote*) тощо.

Виявляються у ТЛВП РМ і випадки часткового калькування іншомовних ТО, коли одна з частин терміна калькується, а інша входить до мови-реципієнта у вигляді матеріального запозичення. Такі новотвори називаються напівкальками. Прикладами напівкальок можуть бути *избирательная квота* (< *electoral quota*), *кумулятивное голосование* (< *cumulative vote*), *электоральное поведение* (< *electoral behaviour*) тощо.

У більшості випадків відрізнити терміни-гібриди від напівкальок не видається можливим, як неможливим є й визначення точної кількості ТО, утворених калькуванням. Як зауважує Л. П. Крисін та інші [Крысин 2004], процес виявлення та ідентифікації кальок ускладнюється невизначеністю критеріїв, за якими те чи інше слово або словосполучення слід визнавати результатом іншомовного впливу, а не продуктом процесів, що відбуваються в мові за її закономірностями розвитку. Визначення того, чи термін є калькою, напівкалькою, терміном-гібридом або продуктом розвитку російської мови, здебільшого має суб'єктивний характер.

Слід відзначити, що проблема розмежування кальок та ТО, утворених на власне мовному ґрунті за закономірностями розвитку російської мови, є не єдиною проблемою визначення походження терміна.

Процеси інтернаціоналізації лексики різних мов на сьогодні сягають того рівня, коли деякі слова, а також кореневі та афіксальні морфєми сприймаються спільними для різних

мовних систем. У зв'язку з цим дослідники зазнають труднощів у разі необхідності кваліфікувати той чи інший термін або як запозичення, або як словотвірний дериват.

Так, наприклад, немає однозначного розв'язання питання стосовно визначення походження термінів *квaziпартія*, *мегаблок*, *псевдоголосование* та ряду подібних. Відрізнити своє від чужого, на думку В. Г. Гака, часом надзвичайно важко, бо латинські та грецькі корені й морфеми стали джерелом формування термінологій усіх європейських мов. За зовнішньою формою не завжди можна встановити, чи термін був запозичений, чи самостійно створений із використанням греко-латинських елементів у певній мові. Для цього треба знати історію речей [Гак 1977, с. 53–54].

Допомогти відтворити історію виникнення терміна можуть певним чином особливості його семантики. Так, Л. П. Крисін наводить як приклад термін *кандидатура*. Науковець зауважує, що термін *кандидатура* можна чітко розчленувати на іменну основу *кандидат-* та суфіксальний елемент *-ур-*. Проте морфемне членування цього слова не свідчить про те, що воно було створене на ґрунті російської мови, бо суфікс *-ур-*, що виокремлюється в цьому іменнику, має значення особи, а це зовсім не властиве його омонімові *-ур-*, за допомогою якого утворені слова різної семантики – типу *адвокатура*, *рецептура*, *докторантура*, *редактура* тощо: серед них немає жодного терміна зі значенням особи [Крисін 2004, с. 71].

Отже, у багатьох випадках, розв'язуючи питання статусу того чи іншого терміна: чи є він результатом словотворчих процесів в російській мові, чи ж є цілком запозиченим із якоїсь іншої мови, ми можемо робити лише ймовірнісні, а не категоричні припущення. Ураховуючи сукупність мовних та екстралінгвістичних даних, можна вести мову лише про те, що той чи інший термін «є скоріш за все запозиченим або, навпаки, скоріш за все утвореним на власне мовному ґрунті» [Крисін 2004, с. 71].

У цілому, підводячи **підсумки** нашого дослідження, роль запозичення та калькування іншомовних ТО в процесі формування російської ТЛВП можна, на нашу думку, визнати позитивною. Запозичені терміни є об'єктивним фактором еволюції будь-якої термінології, бо задовольняють потреби в номінуванні нових реалій, понять, явищ та речей; будучи позбавленими асоціацій та конотацій, притаманних словам рідної мови, вони сприяють розмежуванню та спеціалізації понять, усуненню полісемії тощо. Однак не можна ігнорувати той факт, що іноді запозичення або використання іншомовних термінів зумовлюються факторами та причинами суб'єктивного, соціо-психологічного характеру – іншомовні терміни сприймаються як більш модні, сучасні, «вчені» та соціально престижні. Недоцільне вживання іншомовних термінів зумовлює порушення балансу між автохтонними та запозиченими елементами і призводить до денаціоналізації терміносистем, а отже, існує реальна необхідність проведення відповідної роботи з корекції, стандартизації та унормування іншомовних термінів з боку термінознавців та фахівців.

Перспективу для подальших наукових розвідок вбачаємо у вивченні та зіставленні комунікативно-прагматичних характеристик термінологічних одиниць, утворених внаслідок оригінального запозичення, та термінологічних одиниць, утворених внаслідок поєднання автохтонних та іншомовних елементів.

Література

- Валгина Н. С. Активные процессы в современном русском языке / Н. С. Валгина. – М. : Логос, 2001. – 304 с. Гак В. Г. Сопоставительная лексикология : на материале французского и русского языков / В. Г. Гак. – М. : Международные отношения, 1977. – 264 с. Гринев С. В. Терминологические заимствования (краткий обзор современного состояния вопроса) / С. В. Гринев // Вопросы заимствования и упорядочения иноязычных терминов и терминологических элементов. – М. : Наука, 1982. – 149 с. Журавлева Т. А. Особенности терминологической номинации / Т. А. Журавлева. – Донецк : АООТ Торговый дом «Донбасс», 1998. – 252 с. Зацний Ю. А. Развитие словарного состава английской лексики в 80-90-е годы XX столетия : дис. ... д-ра филол. наук : 10.02.04 / Ю. А. Зацний. – Запоріжжя, 1999. – 403 с. Крючкова Т. Б. Особенности формирования и развития общественно-политической лексики и терминологии / Т. Б. Крючкова. – М. : Наука, 1989. – 151 с. Крисин Л. П. Русское слово, свое и чужое. Исследования по современному русскому языку и социолингвистике / Л. П. Крисин. – М. : Языки славянской культуры, 2004. – 888 с. Лингвистический энциклопедический словарь / [под ред. В. Н. Ярцева]. – М. : Советская Энциклопедия, 1990. – 685 с. Лотте Д. С. Вопросы заимствования и упорядочения иноязычных терминов и терминологических элементов / Д. С. Лотте. – М. : Наука, 1982. – 149 с. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля, 2010. – 844 с. Шувалова Ю. В. Политическая фразеология в функционально-стилистическом аспекте / Ю. В. Шувалова // Английская фразеология в функциональном аспекте : сб. научных трудов. Вып. 336. – М. : АН СССР, 1989. – С. 133–138.